

The background image shows a close-up of a hand holding a coin, with two stacks of coins visible in the lower right. The hand is positioned as if about to drop the coin into the stacks. The lighting is dramatic, highlighting the textures of the skin and the metallic surfaces of the coins.

AFM Consumentenmonitor

Beleggers

Najaar 2016

Achtergrond & Leeswijzer

Achtergrond

De AFM maakt zich sterk voor eerlijke en transparante financiële markten. Als onafhankelijke gedrags-toezichthouder draagt de AFM bij aan duurzaam financieel welzijn in Nederland.

Door middel van de Consumentenmonitor worden ontwikkelingen in het gedrag van consumenten gemeten in de tijd. De Consumentenmonitor is in 2004 gestart en wordt sindsdien elk half jaar uitgevoerd.

De primaire doelstellingen van de Consumentenmonitor kunnen als volgt worden weergegeven:

- Beschrijven van het gedrag en de attitudes van financiële consumenten
- Beschrijven van markt- en productaspecten in de financiële markt.

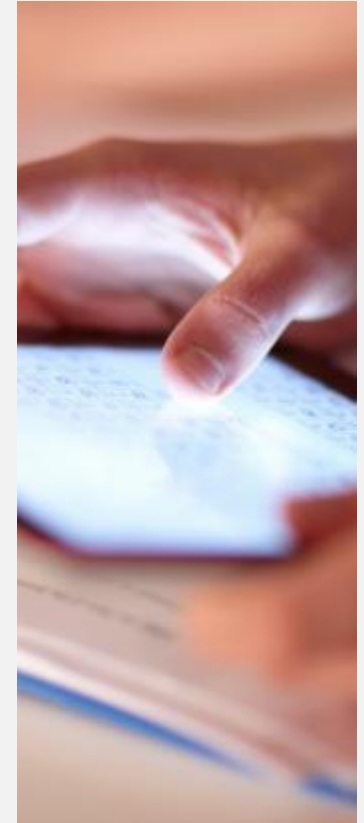
Leeswijzer

Deze rapportage betreft de Consumentenmonitor, uitgevoerd in het najaar van 2016 (Q3 2016). Het veldwerk liep van donderdag 13 oktober t/m dinsdag 18 oktober 2016. Het betreft hier het deelonderwerp “**particuliere beleggers**”.

In het rapport wordt aandacht besteed aan het profiel van beleggers, de beleggingsportefeuille en de kosten.

Indien mogelijk zijn resultaten vergeleken met voorgaande metingen.

Alle verschillen tussen verschillende doelgroepen, waaronder leeftijdsgroepen, opleidings- en vermogensniveaus, die zijn beschreven, zijn significant.

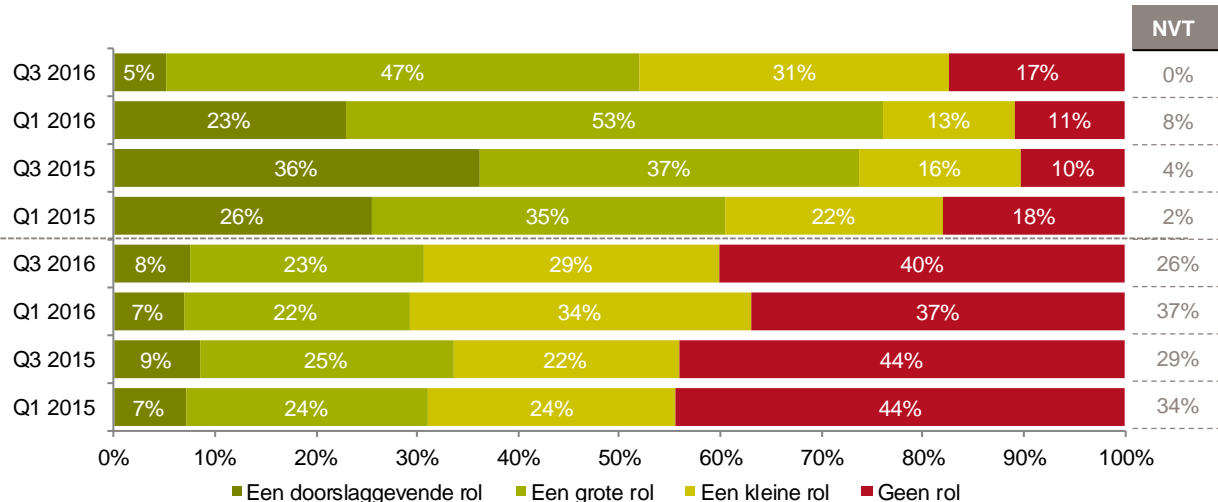
Marktontwikkelingen

Rol rentestand bij beleggingskeuzes

Rol rentestand bij beleggingskeuzes

De keuze om te starten met beleggen

Basis: beleggers die 3 jaar of korter beleggen (exclusief 'Niet van toepassing') (Q3 2016 starten: n = 77) (Q1 2015 t/m Q1 2016: n=44-77) Let op, resultaten zijn indicatief

Basis: Alle beleggers (exclusief 'Niet van toepassing') (Q3 2016 starten: n = 485) (Q1 2015 t/m Q1 2016: n=375-485)

- Bij ruim de helft van de beleggers die 3 jaar of korter beleggen (exclusief 'Niet van toepassing') heeft de lage rente op spaarproducten een grote/doorslaggevende rol gespeeld om te starten met beleggen (52%). Dit is significant minder dan een jaar geleden (Q3 2015: 73%).
- Bij 31% van de beleggers (exclusief 'Niet van toepassing') heeft de lage rentestand een grote/doorslaggevende rol gespeeld bij de keuze om met een groter bedrag te gaan beleggen.
- Indien men de afgelopen 3 jaar is gestart met beleggen vanwege de lage rentestand (grote/doorslaggevende rol), is 68% gaan beleggen in een beleggingsfonds (gem. 63%) en 40% in aandelen (gem. 51%). De helft belegt zelfstandig (gem. 57%) en 42% via vermogensbeheer (gem. 28%). ('gem.' is gemiddelde van alle beleggers).

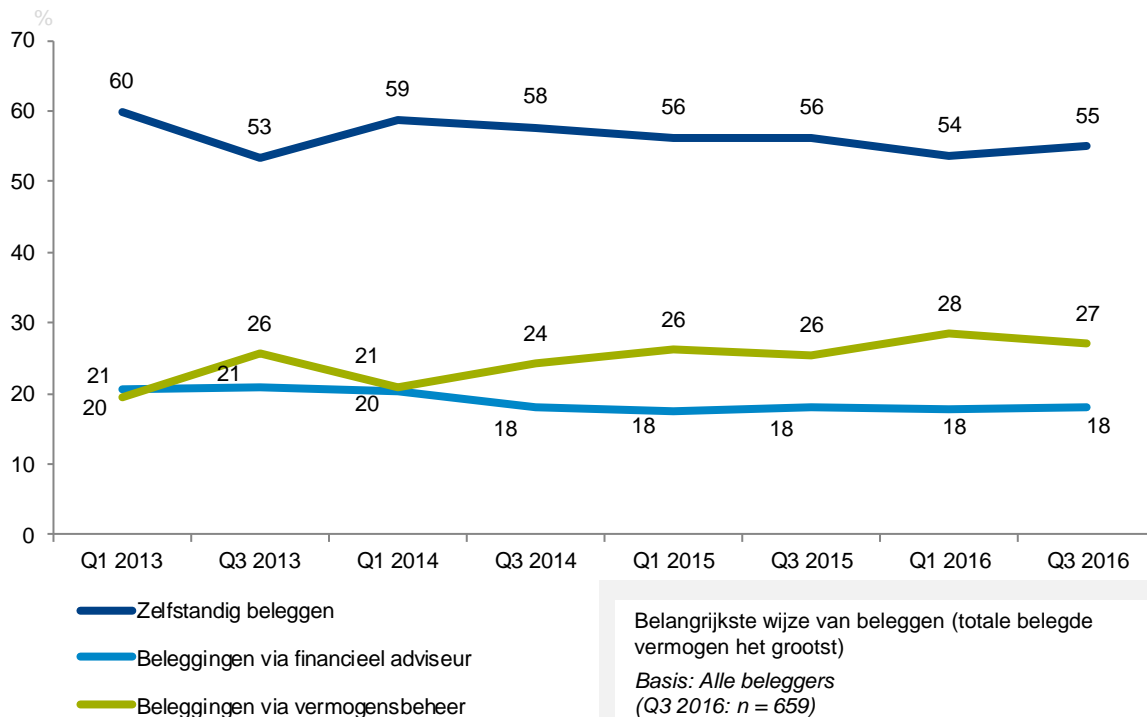
In hoeverre heeft de lage rentestand op spaarproducten voor u een rol gespeeld bij het maken van de volgende beleggingskeuzes?

Beleggersprofiel

De wijze van beleggen is stabiel; voor meerderheid is zelfstandig beleggen nog steeds de belangrijkste wijze

Wijze van beleggen over de tijd

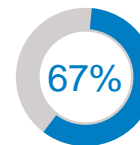
Belangrijkste wijze van beleggen (totale belegde vermogen het grootst)

Basis: Alle beleggers
(Q3 2016: n = 659)
(Q1 2013 – Q3 2016: 477 – 681)

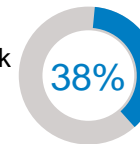
Manier beleggen via adviseur/beheerder

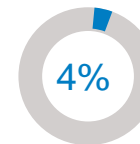
Online, zonder direct contact

Direct persoonlijk contact

App op telefoon

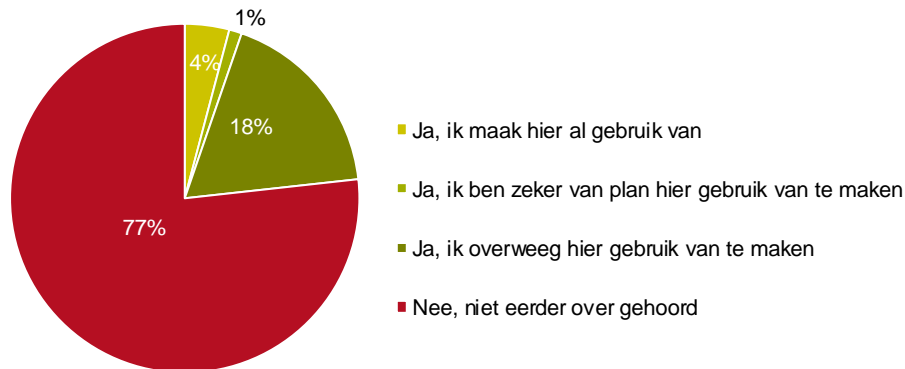
- Apps worden (nog) niet veelvuldig gebruikt in contact met adviseur/vermogensbeheerder (4%)

Op welke manier(en) belegt u, via uw financieel adviseur/via uw vermogensbeheerder?

Basis: Respondenten die via een adviseur of vermogensbeheer beleggen
(Q3 2016: n = 309)

Ruim driekwart van de beleggers heeft nog nooit van (semi-)automatisch vermogensbeheer gehoord

Bekend met (semi-)automatisch vermogensbeheer

(Semi-)automatisch vermogensbeheer

Dit is vermogensbeheer zonder direct persoonlijk contact met een adviseur. De dienstverlening vindt vooral online plaats. U heeft zelf geen invloed op de samenstelling van uw portefeuille, dit doet de vermogensbeheerder voor u aan de hand van uw profiel (voorbeeld: Alex Vermogensbeheer en Evi Beheer).
Let op: dit is niet beleggen in beleggingsfondsen..

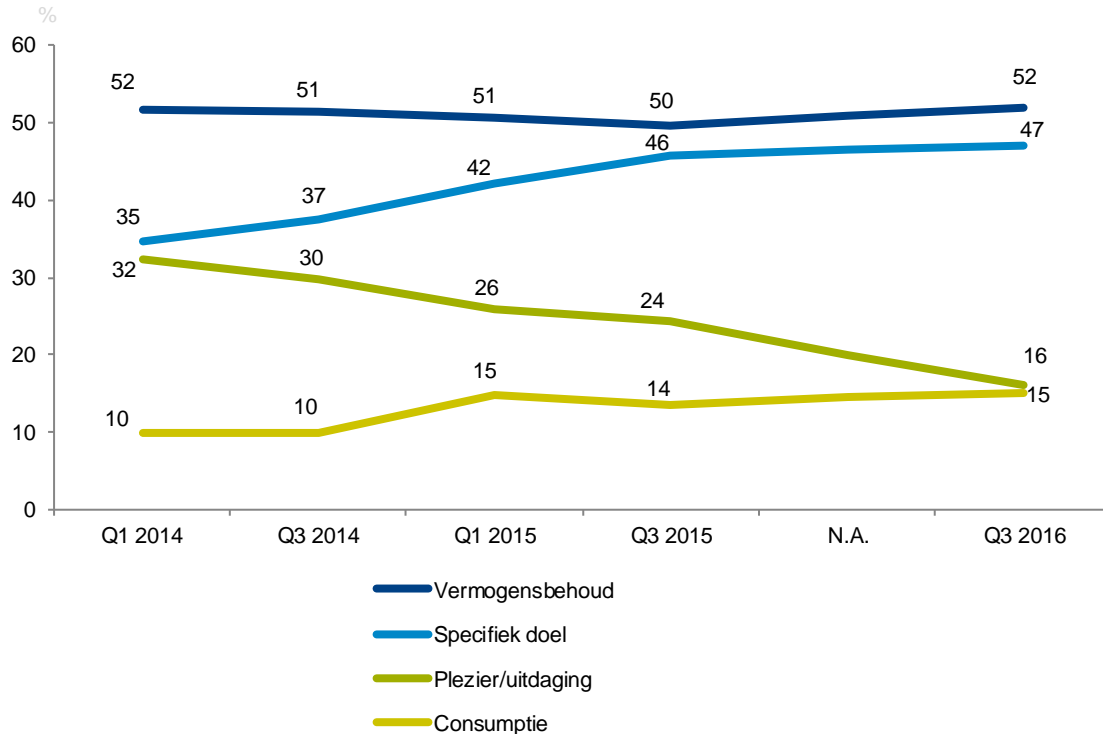
- Beleggers via vermogensbeheer maken vaker al gebruik van (semi-)automatisch vermogensbeheer (11%).
- Risiconemende beleggers overwegen vaker gebruik te gaan maken van (semi-)automatisch vermogensbeheer (31%).
- (Semi-)automatisch vermogensbeheer is vooral bekend onder beleggers tussen de 25 t/m 34 jaar oud (45%). Zij overwegen ook relatief vaak hiervan gebruik te gaan maken (36%). Slechts 16% van de 55-plussers kent deze vorm van vermogensbeheer.

Heeft u wel eens gehoord van automatisch of semi-automatisch vermogensbeheer?

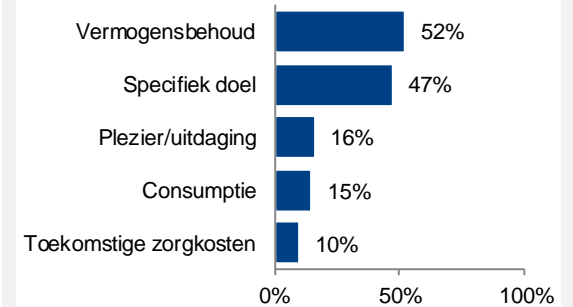
Basis: Alle respondenten (Q3 2016: n = 659)

Verdere afname van funbeleggen (plezier/uitdaging)

Doel van beleggen over de tijd

Doel beleggen Q3-2016

- Eén op de tien beleggers belegt voor toekomstige grote zorgkosten (10%).

Met welk doel belegt u?

Basis: Alle beleggers

(Q3 2016: n = 659)

(Q1 2014 – Q3 2016: n = 477 - 691)

Profiel beleggers – Doel van beleggen

Profiel – Doel van beleggen (belangrijkste doel)

DOEL BELEGGER	Alle beleggers	Doelbelegger	Vermogensbelegger	Funbelegger*
Basis	659	251	276	100
Omvang in populatie	100%	39%	42%	15%
Gemiddelde leeftijd	54	53	54	52
Hoogopgeleid	43%	44%	47%	31%
Gemiddeld aantal jaren beleggen	15	15	16	16
Zelfstandige belegger	55%	42%	59%	76%
Vermogensbeheer	27%	35%	25%	13%
Risiconemende belegger	11%	8%	14%	15%
Meer dan 50.000 euro belegbaar vermogen	24%	19%	34%	11%
Medium/Heavy (>5 transacties)	23%	17%	26%	27%
Belegt in beleggingsfondsen	64%	69%	66%	37%
Belegt in aandelen	51%	42%	54%	65%
Belegt in obligaties	21%	23%	21%	15%
Gem. aantal banken	2	2	2	1
Consumptief krediet	5%	7%	2%	7%
Aflossingsvrije hypotheek	46%	52%	38%	58%
Heeft geen leningen	34%	26%	44%	24%

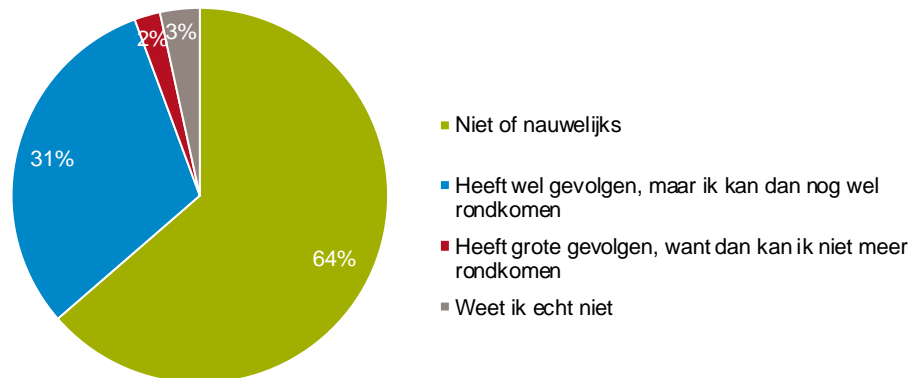
- **Groen:** significant hoger dan binnen de andere doelgroep(en)
- **Rood:** significant lager dan binnen de andere doelgroep(en)

* Plezier/uitdaging/consumptie
 NB. Beleggers toekomstige (grote) zorgkosten niet getoond ivm lage n (n=32)

Slechts 2% van de beleggers kan niet meer rondkomen indien het bedrag voor de beleggingsdoelstelling niet wordt behaald

Beïnvloeding levensstandaard wanneer bedrag voor beleggingsdoelstelling onvoldoende is

- Voor bijna een derde van de beleggers geldt dat het wel gevolgen heeft voor hun levensstandaard indien zij het bedrag voor de beleggingsdoelstelling niet halen, maar dat zij dan nog wel rond kunnen komen (31%).
- Voor bijna twee derde heeft het niet of nauwelijks gevolgen indien zij de beleggingsdoelstelling niet halen (64%).
- Doelbeleggers geven vaker aan dat het wel gevolgen zal hebben, maar dat zij nog wel rond zullen komen (47%), terwijl vermogensbeleggers juist vaker aangeven dat het niet of nauwelijks gevolgen zal hebben (78%).

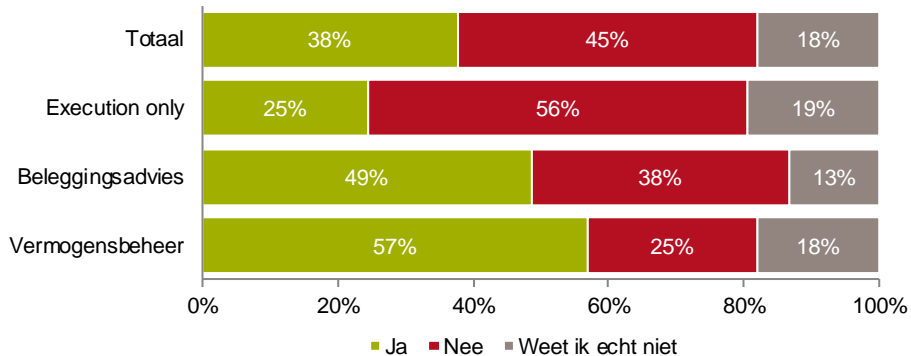
Stel dat het bedrag dat u nodig hebt voor het behalen van uw beleggingsdoelstelling onvoldoende is, in hoeverre heeft dat dan gevolgen voor uw levensstandaard?

Basis: Beleggers die voor aanvulling, vermogensbehoud-groei en/of toekomstige zorgkosten beleggen (Q3 2016: n = 576)

Inzichtverschaffing in haalbaarheid beleggingsdoelstelling door bank/ vermogensbeheerder beperkt

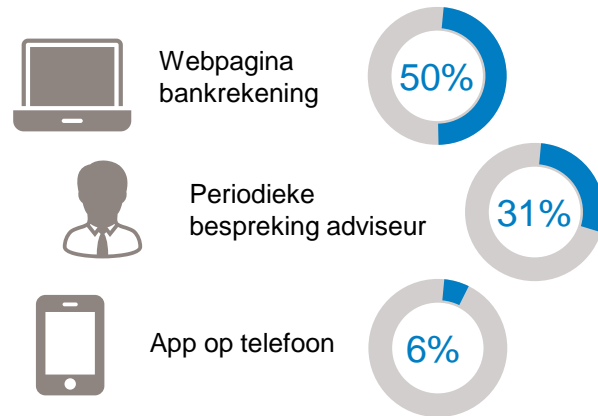

Jaarlijks inzicht in haalbaarheid doelstelling

- 38% van de beleggers krijgt jaarlijks inzicht in de haalbaarheid van de beleggingsdoelstelling.
- Het merendeel van de beleggers via vermogensbeheer krijgt jaarlijks dit inzicht (57%), terwijl maar een kwart van de zelfstandige beleggers dit krijgt.
- De persoonlijke webpagina van de bankrekening is de meest gehanteerde wijze om inzicht te verschaffen in de haalbaarheid van de beleggingsdoelstelling (50%). Bijna een derde verkrijgt inzicht via een periodieke bespreking met een adviseur. Logischerwijs geldt dit vaker voor beleggers die via een financieel adviseur of via een vermogensbeheerder beleggen (46%, 38%).

Wijze inzichtelijkheid doelstelling

Bij anders namelijk wordt ook regelmatig **schriftelijk** aangegeven

Maakt uw bank en/of vermogensbeheerder voor u jaarlijks inzichtelijk of uw beleggingsdoelstelling nog haalbaar is?

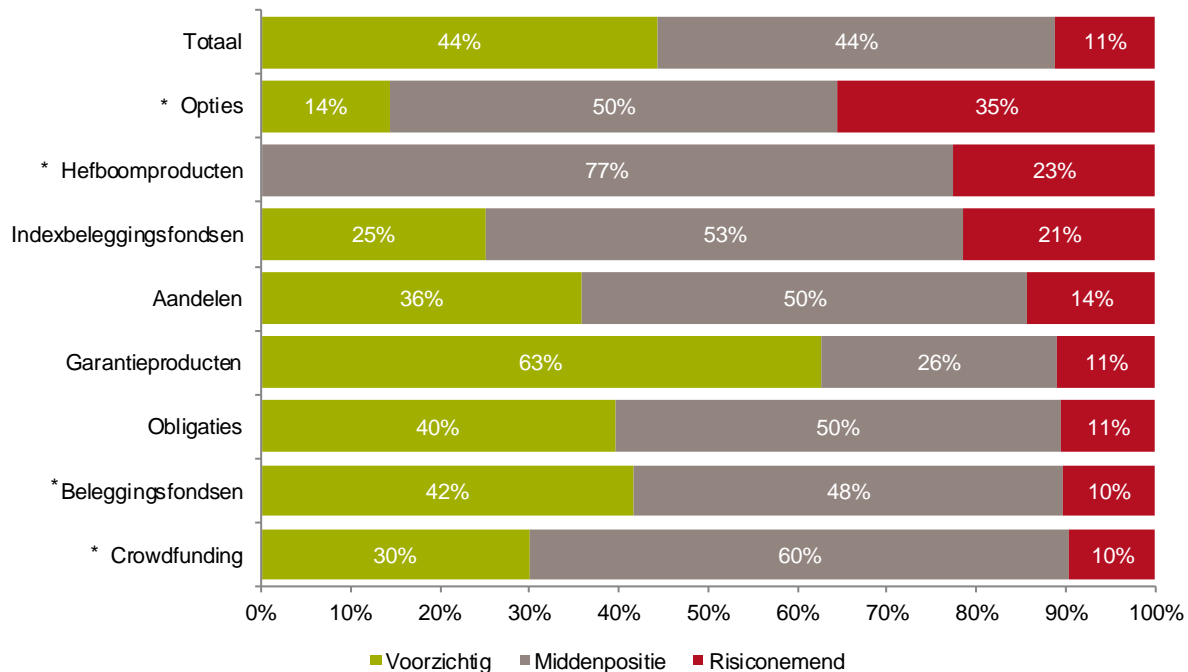
Basis: Alle beleggers (Q3 2016: n = 659)

Op welke wijze(n) wordt de haalbaarheid van uw beleggingsdoelstelling inzichtelijk gemaakt?

Basis: Beleggers die jaarlijks inzicht krijgen in de haalbaarheid van hun doelstelling (Q3 2016: n = 247)

Beleggers in risicovolle beleggingsvormen zien zichzelf ook vaak als risiconemend

Type belegger X Beleggingsvormen

* Indicatief in verband met lage n (opties: n = 35 / hefboomproducten: n=9 / garantieproducten n=18 / crowdfunding n = 31)

- Beleggers in opties, hefboomproducten en indexbeleggingsfondsen zien zichzelf significant vaker als risiconemend.

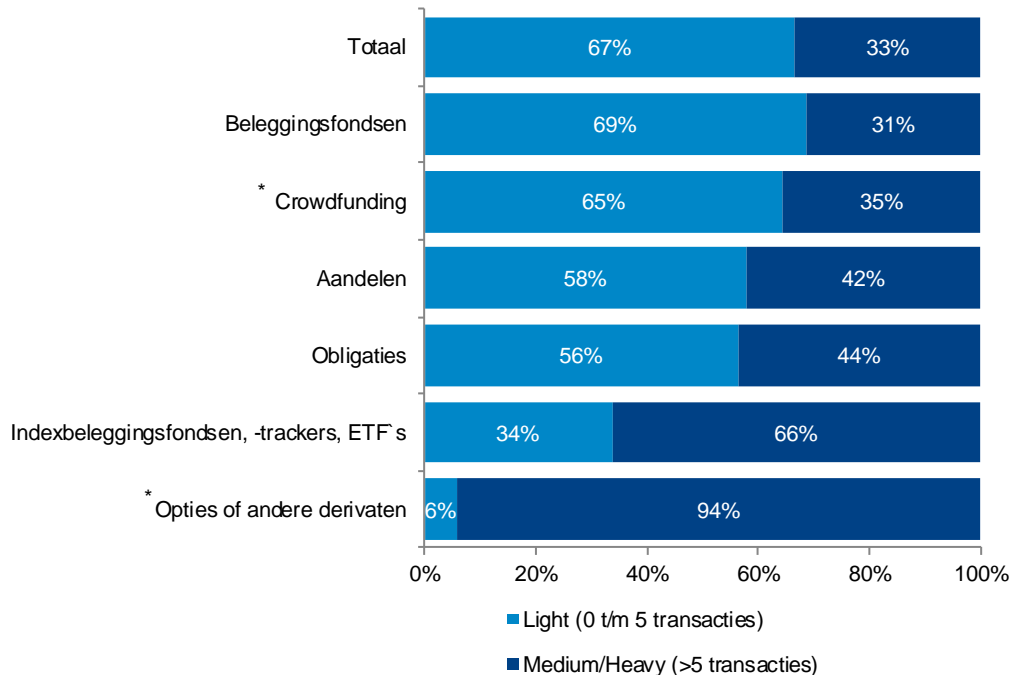
Wat voor type belegger bent u?

Basis: Alle beleggers
(Q3 2016: n = 659)

Zelfstandige beleggers in beleggingsfondsen zijn relatief vaak light beleggers

Transactiefrequentie per jaar X Beleggingsvorm

* Indicatief in verband met lage n (opties: n=32 / crowdfunding: n=26)

- Zelfstandige beleggers in 'opties' of in 'indexbeleggingsfondsen, indextrackers of ETF's' voeren relatief vaak transacties door in hun effectenportefeuille (94%, 66%). Let op! In verband met een lage n zijn de resultaten van de opties of andere derivaten indicatief (n=32).

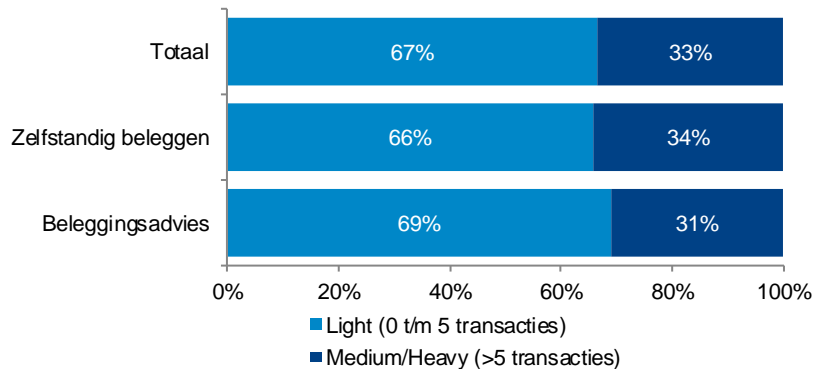
Hoeveel keer per jaar voert u gemiddeld transacties door in uw totale effectenportefeuille?

Basis: Beleggers die voornamelijk zelfstandig of via een adviseur beleggen (excl. 'Weet ik niet' en 'Niet van toepassing') (Q3 2016: n=457)

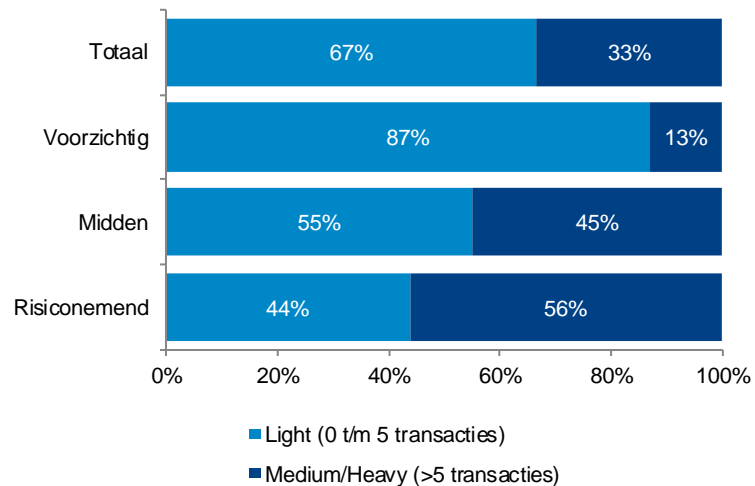
Risiconemende beleggers voeren relatief vaak transacties door in hun effectenportefeuille

Transactiefrequentie per jaar X Wijze van beleggen

Transactiefrequentie per jaar X Type belegger

Hoeveel keer per jaar voert u gemiddeld transacties door in uw totale effectenportefeuille?

Basis: Beleggers die voornamelijk zelfstandig of via een adviseur beleggen (excl. 'Weet ik niet' en 'Niet van toepassing')

(Q3 2016: n = 457)

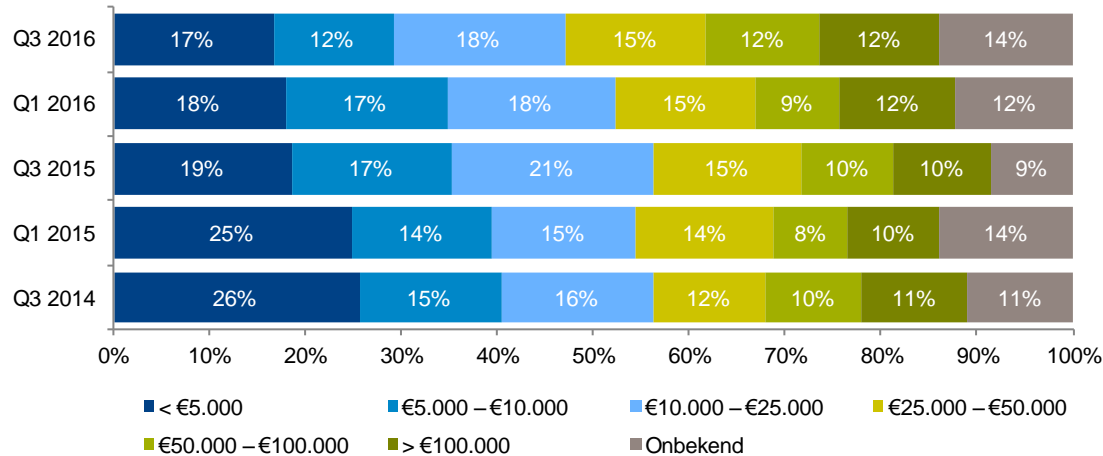
(Zelfstandig: n = 351, via een adviseur: n = 106)

(Voorzichtig: n = 189, midden: n = 209, risiconemend: n = 59)

Beleggingsportefeuille

Aantal beleggers met kleine portefeuille (< € 5.000) daalt

Vrij belegbaar vermogen

- Zelfstandige beleggers (21%), funbeleggers (37%) en beleggers jonger dan 35 jaar (44%) hebben relatief vaak een kleine portefeuille (< € 5.000).
- Beleggers met een kleine portefeuille (< € 5.000) beleggen relatief vaak geheel zelfstandig (71% execution only, 8% via financieel adviseur en 21% via vermogensbeheer).

Wat is op dit moment de totale waarde van uw beleggingen?

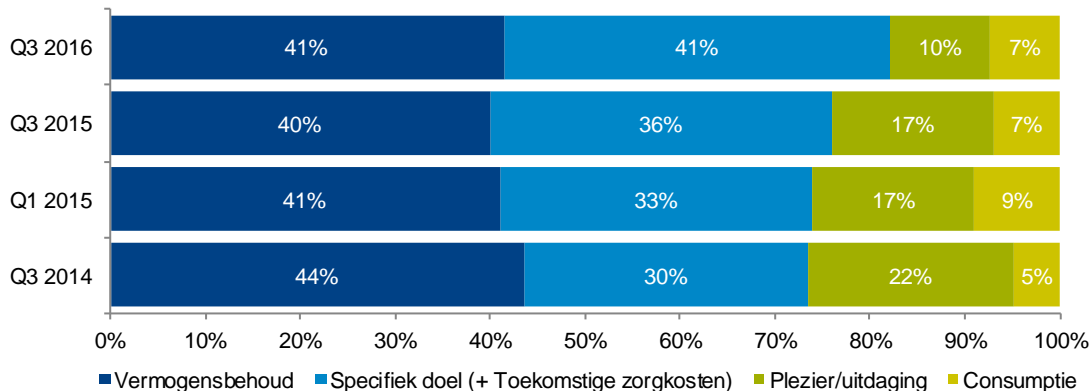
*Basis: Alle beleggers
(Q3 2016: n = 659)
(Q3 2014 – Q3 2016: n = 618-636)*

Het deel van de beleggingsportefeuille dat wordt belegd voor een specifiek doel stijgt ten koste van funbeleggen

Gemiddelde procentuele verdeling beleggingsportefeuille

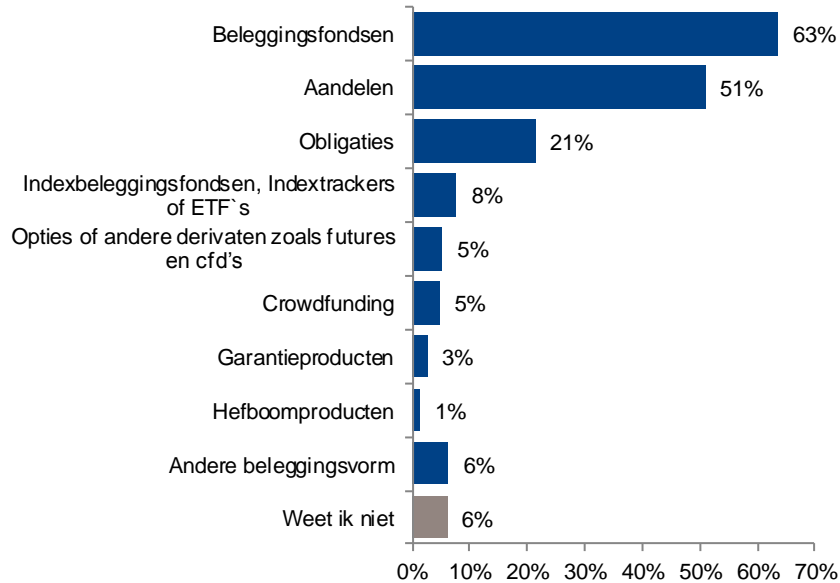
- De stijging in de beleggingsportefeuille voor een specifiek doel wordt deels veroorzaakt door de toevoeging van beleggingen voor toekomstige (grote) zorgkosten; gemiddeld bestaat 6% van de portefeuille uit beleggingen voor toekomstige (grote) zorgkosten.

Als u naar uw totale beleggingsportefeuille kijkt en deze op 100% stelt, welk deel (in procenten) belegt u dan naar doelstelling?

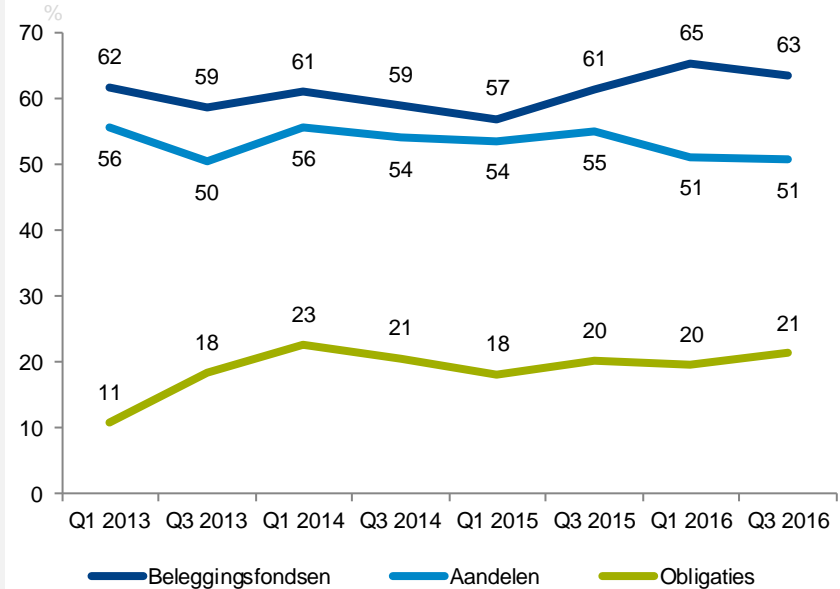
*Basis: Alle beleggers
(Q3 2016: n = 659)
(Q3 2014 – Q3 2016: n = 618-659)*

Beleggingsfonds grootste beleggingsvorm

Beleggingsvormen

Grootste beleggingsvormen over de tijd

In welke vormen belegt u of wordt er voor u belegd?
 Basis: Alle beleggers
 (Q1 2016: n = 600) (Q1 2013 – Q3 2016: 477 – 681)

Beleggers maken gemiddeld gebruik van 1,7 beleggingsvormen

Aantal en type beleggingsvormen

	Gemiddeld aantal soorten beleggingen	Meest gebruikte beleggingsvorm
Alle beleggers	1,7	Beleggingsfonds (63%)
BELEGGINGSWIJZE		
Execution only	1,7	Beleggingsfonds (60%)
Advies	1,7	Beleggingsfonds (63%)
Vermogensbeheer	1,8	Beleggingsfonds (72%)
TYPE BELEGGER		
Risiconemend	1,9	Aandelen (64%)
Midden	1,8	Beleggingsfonds (69%)
Voorzichtig	1,5	Beleggingsfonds (60%)
DOEL		
Doelbelegger	1,7	Beleggingsfonds (69%)
Vermogensbelegger	1,8	Beleggingsfonds (66%)
Toekomstige zorgkosten*	1,9	Beleggingsfonds (78%)
Funbelegger	1,5	Aandelen (65%)

* *Indicatief in verband met lage n (n=32)*

- Beleggers die gebruik maken van een vermogensbeheerder hebben relatief vaak beleggingsfondsen (72%). Zelfstandige beleggers beleggen relatief vaak in aandelen (59%)(gem. alle beleggers: 51%).
- Hoe voorzichtiger de belegger, des te minder beleggingsvormen waar men gebruik van maakt.
- Funbeleggers en risiconemende belegger beleggen relatief vaak in aandelen (65%, 64%)(gem. alle beleggers: 51%).

In welke vormen belegt u of wordt er voor u belegd?

Basis: Alle beleggers (Q1 2016: n = 659)(Gemiddeld aantal soorten beleggingen is exclusief crowdfunding en onbekend (n=618))

Eén op de tien beleggers, die in opties, andere derivaten en/of hefboomproducten beleggen, belegt in CfD's en/of Binaire opties

Belegt of overweegt te beleggen in...

Belegt u in onderstaande derivaten of overweegt u daarin te beleggen?

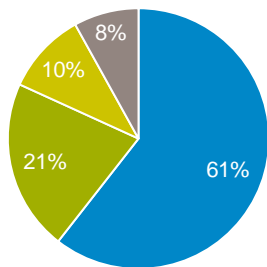
Basis: Beleggers die in opties, andere derivaten en/of hefboomproducten beleggen (Q3 2016: n = 40)

Bijna een derde van de beleggers heeft bij meerdere banken of brokers een beleggingsrekening

Beleggingsrekeningen

Aantal banken of brokers

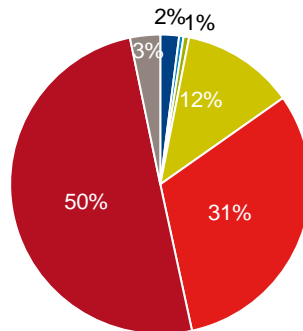

- 1
- 2
- 3 of meer
- Weet ik niet

GEM

Aantal banken/brokers 1,5

Periodiek storten

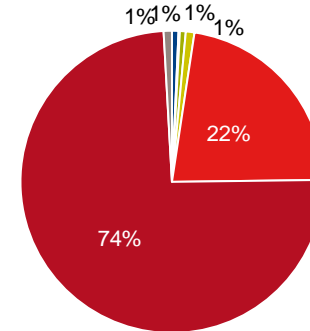
GEM

Periodiek gestort per jaar €2493,-*

*Alle beleggers die periodiek een geldbedrag storten (Q3 2016: n = 98)

** Alle beleggers die periodiek een geldbedrag opnemen (Q3 2016: n = 16). Bedrag is indicatief vanwege lage n.

Periodiek opnemen

GEM

Periodiek opgenomen per jaar €13.428,-**

Bij hoeveel verschillende banken of brokers heeft u een beleggingsrekening?

Basis: Alle beleggers (Q3 2016: n = 659)

- Het ruime merendeel van de beleggers doet momenteel geen periodieke stortingen of opnames van hun beleggingsrekening (81%, 96%). Indien men wel periodiek geld stort, is dat gemiddeld 2500 euro per jaar.

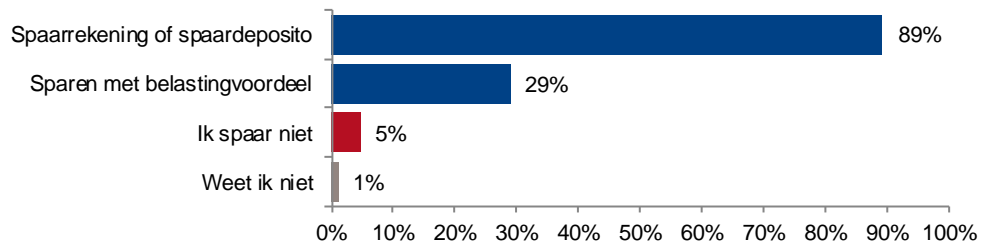
Stort u periodiek een bepaald geldbedrag op uw beleggingsrekening? Neemt u periodiek een bepaald geldbedrag op van uw beleggingsrekening?

Basis: Alle respondenten (n = 659)

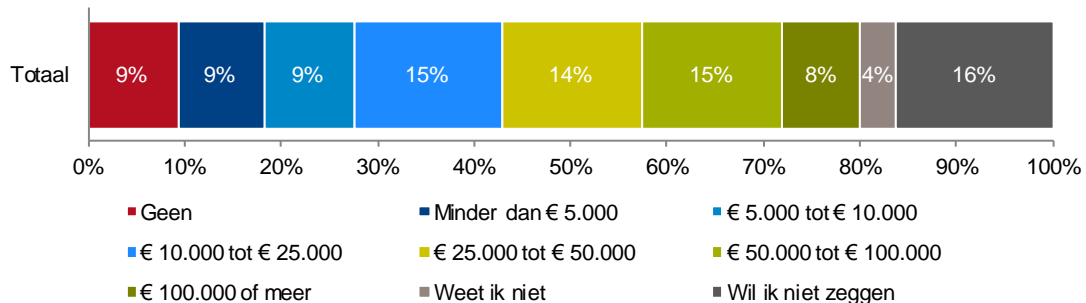
18% van de beleggers heeft minder dan € 5.000 spaargeld op een spaarrekening of -deposito

Spaarvormen

Spaargeld op spaarrekening of spaardeposito

Spaargeld X Belegbaar vermogen

	Alle beleggers	Vrij belegbaar vermogen =<€ 5.000
Spaargeld € 0 tot € 5.000	18%	30%

- Beleggers met een kleine portefeuille (< € 5.000) hebben vaak ook relatief weinig spaargeld (30% heeft € 0 tot € 5.000 spaargeld).

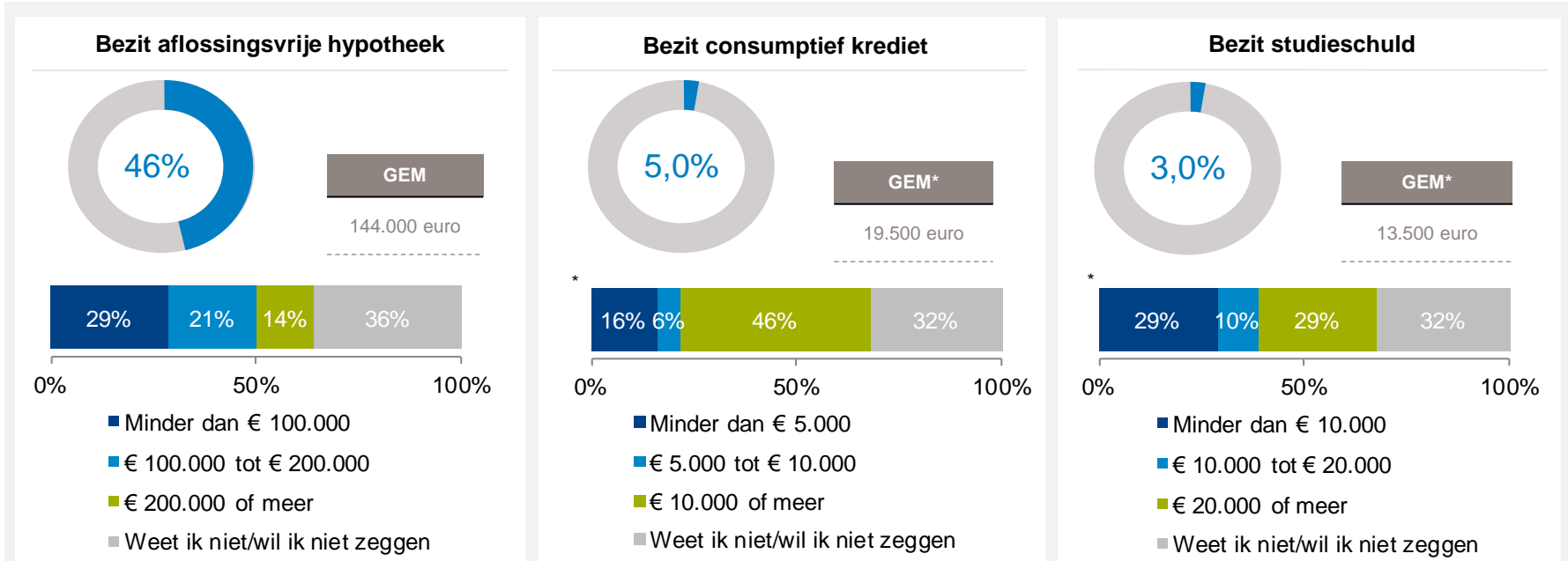
	Alle beleggers	Vrij belegbaar vermogen => € 50.000
Spaargeld > € 50.000	23%	56%

- Beleggers met een grote portefeuille (> € 50.000) hebben vaak ook relatief veel spaargeld (56% heeft € 50.000 spaargeld of meer).

In welke vormen spaart u?
Hoeveel spaargeld bezit u op een spaarrekening of spaardeposito?

Basis: Alle beleggers (Q3 2016: n = 659)

Ruim vier op de tien beleggers heeft een aflossingsvrije hypotheek

* Indicatief in verband met lage n (consumptief krediet n=32 (gem excl 'Weet niet/wil niet zeggen' n=22) – studieschuld n=21 (gem excl 'Weet niet/wil niet zeggen' n = 14)

- Het percentage beleggers met een aflossingsvrije hypotheek en een consumptief is verwaarloosbaar (<0%), evenals die met een aflossingsvrije hypotheek en een studieschuld (<0%).

Welke leningen heeft u, naast uw beleggingen?
Basis: Alle beleggers (Q3 2016: n = 659)

Hoe groot zijn deze leningen?

Basis: Beleggers die een lening bezitten (aflossingsvrije hypotheek n = 302 – consumptief krediet n=32 – studieschuld: n=21)

Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksopzet

Methode

Online onderzoek (cawi)

26 vragen

6 minuten

Het profiel van beleggers en de beleggingsportefeuille

Steekproef

GfK Panel

Personen die geld beleggen in beleggingsfondsen (niet hypotheek of pensioengebonden), aandelen, obligaties of andere effecten

De steekproef is gewogen naar de leeftijdsverdeling van alle personen uit de screening van het GfK panel (NL representatief) die geld beleggen in beleggingsfondsen (niet hypotheek of pensioengebonden), aandelen, obligaties of andere effecten

Veldwerk

Donderdag 13 oktober t/m dinsdag 18 oktober 2016

1000

659

66% respons

Technische aanpassingen

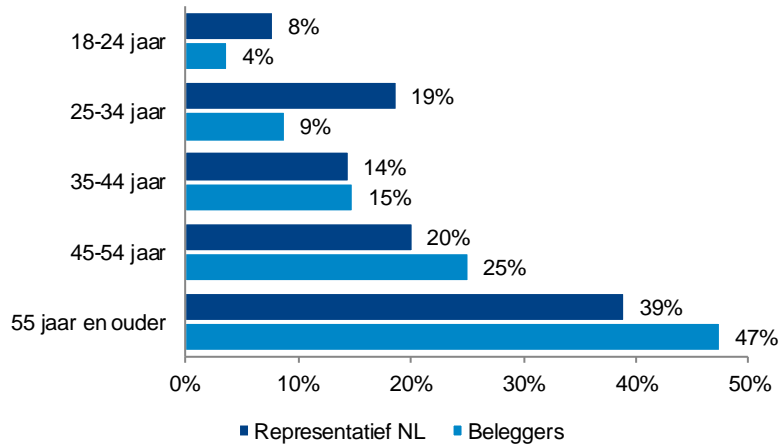
Omdat steeds meer online GfK vragenlijsten op een mobiele device (smartphone/tablet) worden ingevuld, is het van belang dat zowel de vraagstelling (kort en bondig) als de programmering (mobiel vriendelijk) hieraan worden aangepast.

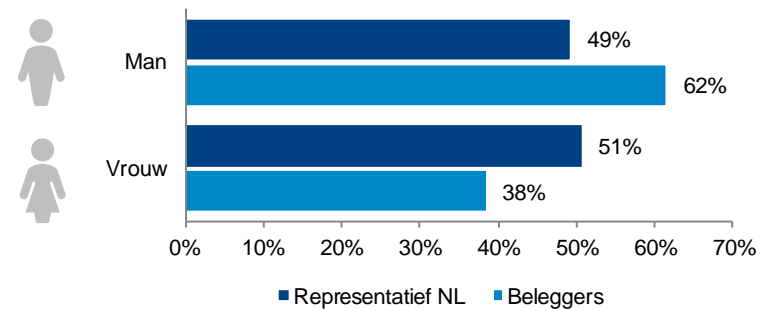
In Q1 2016 is de vraagstelling en de programmering van de AFM Consumentenmonitor mobiel vriendelijk gemaakt. Deze verandering kan mogelijk in sommige gevallen een trendbreuk tot gevolg hebben.

Steekproefoverzicht naar achtergrondkenmerken I

Leeftijd

Geslacht

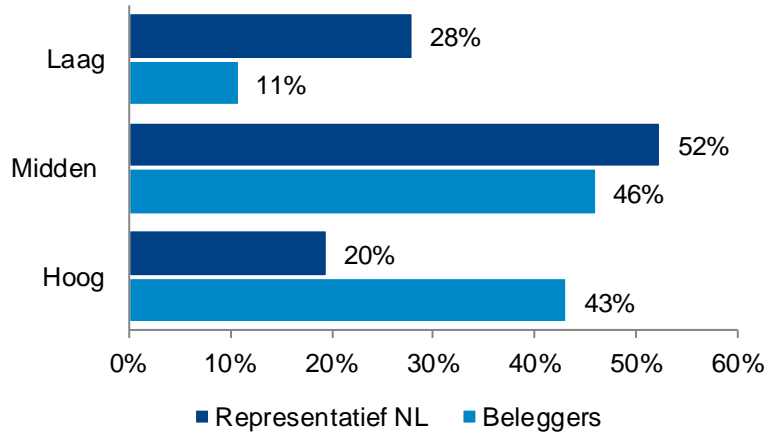

Basis: Representatief NL (18+), Bron: Screening – GfK Panel

Basis: Beleggers, n = 659

Steekproefoverzicht naar achtergrondkenmerken II

Opleidingsniveau

Opleidingsniveau

Laag

- La -groep 1,2 en speciaal
- La -groep 3+
- LBO
- Mavo/Mulo
- Opleiding leerlingwezen

Midden

- VSO/MMS
- Havo/VWO/Gymnasium/HBS -1/3-
- Havo/VWO/Gymnasium/HBS -4+-
- Middelbaar beroepsonderwijs-

Hoog

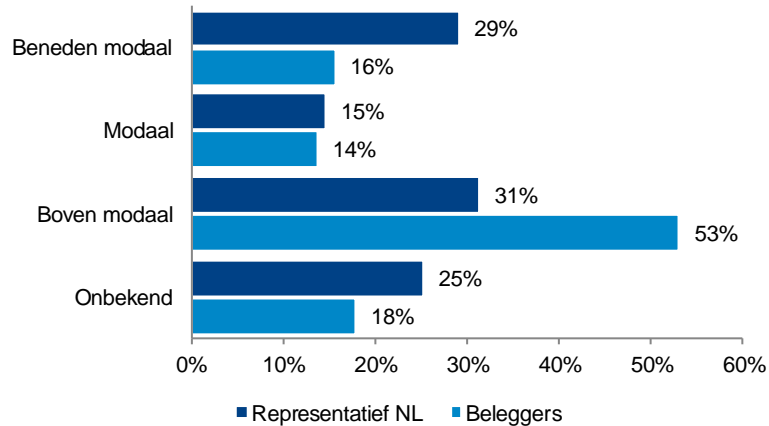
- Hoger beroepsonderwijs
- Post HBO onderwijs
- WO -prop/kand-
- WO -doctoraal-

Basis: Representatief NL (18+), Bron: Screening – GfK Panel

Basis: Beleggers, n = 659

Steekproefoverzicht naar achtergrondkenmerken III

Huishoudinkomen

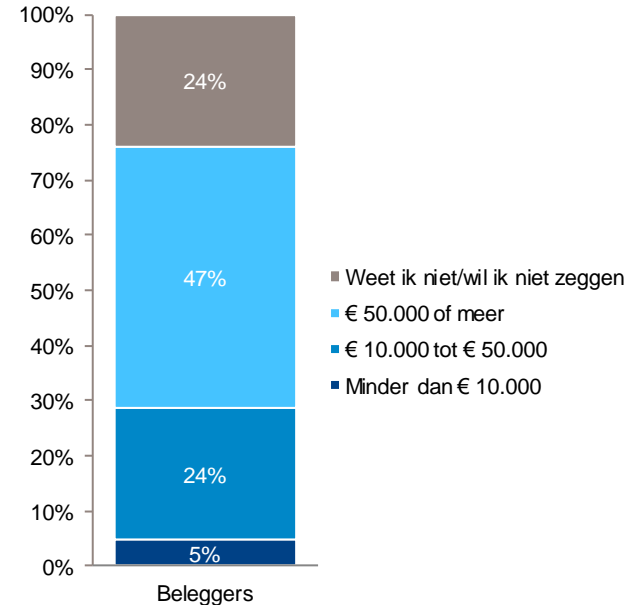
Bruto huishoudinkomen per jaar

Beneden modaal tot € 33.500

Modaal € 33.500 tot € 40.000

Boven modaal € 40.000 of meer

Huishoudvermogen

Basis: Representatief NL (18+), Bron: Screening – GfK Panel
 Basis: Beleggers, n = 659

GfK en kwaliteit

GfK heeft kwaliteit hoog in het vaandel. GfK werkt volgens vaste procedures en leidt medewerkers op om op juiste wijze onze producten diensten te leveren. Op die manier garanderen we de beste kwaliteit.

- GfK hanteert een kwaliteitssysteem dat voldoet aan de eisen van ISO 9001: 2015 (de standaard voor een kwaliteitsmanagementsysteem), ISO 20252:2012 (de standaard voor het uitvoeren van Marktonderzoek) en ISO 26362:2008 (de standaard voor het opzetten en exploiteren van acces-panels).
- Internationaal is GfK lid van de [ICC / ESOMAR](#) (The World Association of Research Professionals), dit is de overkoepelende organisatie van marktonderzoekbureaus.
- Op lokaal niveau is GfK lid van de [MOA](#), Center for Information Based Decision Making & Marketing Research. Dit is een vereniging van bedrijven en instellingen die zich bezighouden met Market Research, Digital Analytics, Marketing Intelligence en Beleidsonderzoek.
- GfK volgt de [gedragscode voor onderzoek en statistiek](#), handelt strikt volgens de [Wet Bescherming Persoonsgegevens](#) en is ingeschreven bij het College Bescherming Persoonsgegevens.
- GfK bewaart de onderzoeksgegevens tenzij contractueel anders is overeengekomen

